

حکایت

عمرِ گران مایه

دو برادر، یکی خدمت سلطان کردی و دیگری به زورِ بازو، نان خوردی. باری، توانگر گفت درویش را که: چرا خدمت نکنی تا از مَشَقَّتِ کار کردن پزهی؟ گفت: تو چرا کار نکنی تا از مَذَلَّتِ خدمت، رهایی یابی که خردمندان گفته‌اند: نان خود خوردن و نشستن په که کمر زرین بستن و به خدمت ایستادن.

په از دست بر سینه، پیشی امیر
تا چه خورم صیف و چه پوشم شتا
تا نکنی پشت به خدمت، دو تا

به دست آهن تفته کردن خمیر
عمرِ گران مایه در این صرف شد
ای شکم خیره به نانی بساز

معنی حکایت عمر گران مایه

دو برادر، یکی خدمت سلطان کردی و دیگری به زورِ بازو، نان خوردی.

معنی: دو برادر بودند که یکی به پادشاه خدمت می‌کرد و برادر دیگر با کار و تلاشِ خود، روزی‌اش را به دست می‌آورد.

آرایه ادبی: زور بازو: کنایه از کار و تلاش خود / نان: مجاز از رزق و روزی / نان خوردن: کنایه از امرار معاش و کسب درآمد

نکته دستوری: کردی و خوردی: ماضی استمراری به معنای می‌کرد و می‌خورد هستند.

باری، توانگر گفت درویش را که: چرا خدمت نکنی تا از مَشَقَّتِ کار کردن پِرهی؟

معنی: یک بار برادر ثروتمند به برادر فقیرش گفت که: چرا مثل من به سلطان خدمت نمی‌کنی تا از زحمتِ کار کردن راحت شوی؟

نکته دستوری: «را» به معنی «به» = توانگر به درویش گفت

گفت: تو چرا کار نکنی تا از مَذَلَّتِ خدمت، رهایی یابی که خردمندان گفته‌اند: نان خود خوردن و نشستن، به که کمر ززین بستن و به خدمت ایستادن.

معنی: (برادر فقیر) پاسخ داد: تو چرا خودت کار نمی‌کنی تا از خَفَّت و خواریِ خدمت به سلطان راحت بشوی که اندیشمندان گفته‌اند:

** مفهوم و معنی نان خود خوردن و نشستن به که کمر ززین بستن و به خدمت ایستادن: از دسترنج خود استفاده کردن و (در همان مقام و موقعیت پایین) راحت بودن، بهتر است از اینکه با لباس‌های گران‌قیمت آماده به خدمتکاری بودن و در خدمت کسی سرپا ایستادن (تحقیر شدن)

آرایه ادبی: مشقت و مذلت: سجع / نشستن و ایستادن: تضاد / نان خود خوردن: کنایه از (با تلاش و دسترنج خود کسب درآمد کردن) / کمر بند بستن: کنایه از آماده به خدمت بودن / زرین: کنایه از لباس‌های گران‌قیمت

معنی شعر عمر گرانمایه فارسی ششم

به دست، آهن تفته کردن خمیر / به از دست بر سینه، پیش امیر

معنی: آهن داغ و ذوب شده را با دست مانند خمیر شکل دادن، از دست به سینه در خدمت پادشاه ایستادن بهتر است.

آرایه ادبی: آهن تفته را با دست خمیر کردن: کنایه از انجام کاری بسیار سخت و طاقت فرسا / دست بر سینه بودن: کنایه از مطیع و خدمتکار کسی بودن

عمر گرانمایه در این صرف شد / تا چه خورم صیف و چه پوشم شتا

معنی: عمر ارزشمند خویش را با فکر به اینکه تابستان چه بخورم و زمستان چه بپوشم هدر دادم.

آرایه ادبی: صیف و شتا (تابستان و زمستان): تضاد

ای شکم خیره به نانی بساز / تا نکنی پشت به خدمت، دو تا

معنی: ای انسان حریص شکمو و زیاده خواه، با یک تکه نان سر کن و قانع باش تا مجبور نشوی برای خدمت به هر کسی تعظیم کنی.

آرایه ادبی: ای شکم: تشخیص = شخصیت بخشی به شکم / شکم: استعاره از افراد حریص / پشت دو تا کردن: کنایه از تعظیم کردن و خود را حقیر و کوچک شمردن

معنی کلمات حکایت عمر گران مایه

- سلطان : پادشاه
- باری : خلاصه، به هر حال، یک بار (اینجا به معنی یک بار)
- توانگر : ثروتمند
- مشقت : سختی، رنج
- بزهی : رها شوی، آسوده شوی
- مڈلت : خواری، خفت، پستی
- کمر ززین : کمر بند طلایی
- به : بهتر
- تفته : گداخته، ذوب شده، داغ
- امیر: فرمانروا
- گران مایه : گران بها
- صرف شد : سپری شد (هدر رفت)
- صیف : تابستان

- شتا : زمستان
- خیره : بی ارزش و بی مقدار، پست
- بساز : قناعت کن

نوع ترکیب عمر گران مایه چیست؟

ترکیب وصفی

پیام اخلاقی حکایت عمر گران مایه چیست؟

فقیر بودن با حفظ غرور و عزت نفس، بسیار ارزشمندتر از کسب ثروت و مادیات به همراه تحقیر شدن است. انسان قانع با درآمد کم می‌سازد اما دستش را جلوی کسی دراز نمی‌کند و حاضر نیست کسی تحقیرش کند.